

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

KATANGA DIANE

monoloog

door

1880

Rudy Geldhof

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2009
Nr.1528

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *KATANGA DIANE* op te voeren moet de naam van auteur *RUDY GELDHOF* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2009/220/5
ISBN 978-90-385-10538

© 2009 Toneelfonds J. Janssens/Rudy Geldhof
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGE

(1 dame)

DIANE VAN DAELE, gewezen prostituee.

DECOR

Een geïmproviseerd podium in een kale ruimte in een experimentele psychiatrische instelling. Op het podium: een tafel waarover een gekleurde map gespreid is. Een stoel. Een kapstok. Op de tafel: een vaasje met bloemen.

(Op een bruuske wijze worden de zaallichten gedoofd en wordt het podium hel verlicht. Diane komt op. Zij is een "gewezen schoonheid" van begin de veertig. Haar hele voorkomen getuigt van een geforceerde, valse chic die vulgariteit verraadt. Hoge naaldhakken. In de armen draagt ze een grote papieren zak, een witglanzende handtas en een dure bontjas? Ze plaatst de handtas op de stoel, kijkt in de richting van het publiek, knippert met de ogen)

DIANE : Eh, goede avond... eerst dit even...

(Ze plaatst de papieren zak naast de kapstok, hangt de bontjas zorgvuldig aan de kapstok en gaat opnieuw af. Ze komt terug op met een geweer, groot kaliber, een patronengordel en een tropenhelm. Dit alles hangt ze aan de kapstok. Ze werpt een snelle blik van het geweer naar het publiek)

Oh! Dit... eh... *(Ze glimlacht)* Straks vertel ik U er meer over. *(Gespeelde jovialiteit, reeds met een bizarre ondertoon)* Laat ik U gerust stellen: ik zal dit niet gebruiken om hier een slachting aan te richten. U bent deze ruimte levend binnengekomen, ge zult ze ook levend verlaten.

(Terwijl ze het niet kan laten om de bontjas nog even liefdevol te schikken aan de kapstok. Hautain)

Gewoon wat dingen die ik nog heb van vroeger. Maar laat ik me eerst voorstellen... *(Ze gaat naar het tafeltje)* Oh! Wat attent! Dit was een speciaal verzoek dat ik gericht heb aan dokter Delbecq: een tafelnapje en een bloemetje. Mijn dank aan het adres vaan dokter Delbecq... eh... *(Ze kijkt in de zaal, ze knippert met de ogen)* Is dokter Delbecq hier?... Dit licht... Dokter Delbecq?... *(Ze zoekt verder de zaal af, ze kan niets onderscheiden)* Het zou zonde zijn als hij er niet is. Hij weet, ik doe dit speciaal voor hem, eh, dit hier, vanavond. Hij weet dat. En hij weet, net als de andere dokters en net als de patiënten - buiten de twee nieuw aangekomenen - dat ik steeds heb geweigerd om... dit te doen. Dit. Tja. Aan de nieuwelingen - *(Met leedvermaak)* die hier binnenkort ook op

dit podium zullen staan - kan ik wel vertellen, wat de bedoeling is van een avond zoals deze. Het is een gebruik in deze instelling dat nieuwelingen één keer voor het voetlicht - koplicht - komen om (*Ze tracht duidelijk te laten merken dat ze zich distantieert van dit gebruik*) zichzelf voor te stellen, voor de voltallige aanwezige patiënten en het voltallig aanwezig medisch corps. Om ergens zijn levensverhaal te vertellen, ook om iets te doen, iets wat men gekund heeft... een talent... een instrument dat men bespeelt... een expressiemiddel... Men mag ook proberen het publiek te vermaken... wat ik zeker zal doen. Men mag vrij zijn mening verkondigen over de instelling hier... kritiek leveren, zonder dat men onderbroken wordt... wat ik zeker zal doen. Dat is het dus. De nieuwelingen zullen zeggen: wat fantastisch! Wat een collegiale vrije open sfeer! Misschien... zo stellen de dokters het alleszins voor: een open vrije sfeer, een eenvoudige directe manier om elkaar te leren kennen en om samen een aangename avond te passeren rond één patiënte. (*Uit de hoogte*) Maar voor mij - en ik weet dat ik alleen sta - voor mij is het altijd duidelijk geweest dat er meer schuilt achter dit zogezegd vriendelijk gebruik. Ergens zal het wel deel uitmaken van de andere therapeutische oefeningen die we hier doen. Het is een therapie. Een middel van de dokters om meer te weten te komen over hun patiënten. (*Poeslief, in de richting waar ze de dokter vermoedt*) Ik mag dit toch wel zeggen? (Bescheiden) Het is een inzicht dat ik heb... (*In de richting waar ze de patiënten vermoedt*) De patiënten, die zullen dit inzicht niet delen. (*Zich enigszins opwindend over hun domheid*) Tja, zoals de ellenlange vragenlijsten of de inktvlekken die men moet interpreteren, zij zien daar ook het nut niet van in. (*Vleierig tot de dokters*) De dokters wel... Ik ook... Het is juist daarom dat ik al die maanden geweigerd heb om op dit podium te verschijnen. Het is een therapie. Ik heb geen nood aan therapie. Ik wil niet... ik moet niet behandeld worden. Het is van geen nut, in mijn geval.

Waarom ik hier dan toch sta? (*Vanzelfsprekend*) Voor dokter Delbecq. Ik doe het voor hem. Ik heb een lang gesprek met hem gehad, en ja... hij kan het goed uitleggen... maar hij heeft gelijk tenslotte: zijn standpunt is, dat (*Ze tracht zijn woorden letterlijk te citeren*) ik er geen allesoverheersende zaak mag van

maken, van mijn al dan niet willen "optreden" hier, dat het te veel belang hechten aan zo 'n bijkomstigheid juist wel een ziekelijke houding zou kunnen worden. Nu, heeft hij gelijk? Ik heb erover nagedacht. Ik weet het niet... Maar hij is een dokter en een mens op zijn plaats. Ik doe het voor hem. Ik doe het. (*Beslist, niet zonder dreiging*) En als ik iets doe, dan doe ik het grondig. Ik heb dit optreden, of hoe U het wilt noemen, dan ook wat voorbereid voor U... (*Ze bedenkt zich*) Voor U? Let op, met "U" bedoel ik niet zozeer mijn zogenaamde medepatiënten, (*Snel pratend, in zichzelf*) want velen onder de patiënten zullen maar... half begrijpen wat ik over mezelf ga vertellen, niet dat ze verstandelijk niet in orde zouden zijn, maar toch... velen verblijven hier al zo lang en... (*Ze kijkt op, richting dokters*) Ik doe dit vooral voor de dokters. Waarom? Van de eerste dag dat ik hier ben, heb ik... communicatiestoornissen gehad met de meeste patiënten. Met de dokters heb ik die problemen nooit gehad. En ook... (*Bizar, in zichzelf, snel pratend*) Vroeger, vroeger heb ik veel met dokters omgegaan, ik heb er veel gekend. Niet dat ik zo dikwijls ziek geweest ben. Gewoon. Ik heb er veel gekend. (*Tot de dokter*) Ik weet wel, nu ben ik hier duidelijk onderscheid aan te maken tussen de dokters aan de ene kant en de patiënten aan de andere kant. Ik zal daar morgen wel op de vingers voor getikt worden door dokter Delbecq. In deze moderne instelling gelden de wetten: open sfeer, geen farmaceutica, en weg met het rollenpatroon dokter-patiënt. Ik moet toegeven, voor veel patiënten hier is dit een goede zaak. Maar men kan te ver gaan. Zoals die jonge dokter, dokter Lamote, die wil dat men hem bij zijn voornaam noemt. Dit gaat niet bij mij. Iemand die het diploma van dokter in de medicijnen op zak heeft, spreek ik aan met dokter. Een patiënt is toch niet de gelijke van zijn dokter. Neem nu de blokfluitmadam... (*In de richting van de patiënten*) en ik ben niet bang haar zo te noemen, ze zal hier wel aanwezig zijn, mevrouw Vercammen, ik noem U gerust de blokfluitmadam... (*Meer tot zichzelf dan tot de bewuste dame*) wat die hier voor zielige vertoning weggegeven heeft als ze op dit podium stond een paar maanden geleden... Ze mag zich zo chic voordoen als ze wil, met haar hautaine airtjes, maar zoals zij hier eerst in tranen uitbarstte over ergens een verloren jeugdliefde... kalverliefde... dertig jaar geleden... tranen... een emmer vol... om een

moment daarna gewoon te gaan zitten om op haar blokfluit "Vaarwel mijn Broeder" te spelen... In zo 'n erbarmelijke toestand zal één van de dokters nooit te zien zijn. Ik ook niet. Ge moet U geen illusies maken... Waar zitten jullie eigenlijk? De dokters rechts? De patiënten links? Die lichten... Enfin, het is mij gelijk. Ik ben dit tenslotte gewoon, van toen ik bij het cabaret was. Zo is het nu eenmaal: als ge op de scène staat ziet ge niemand, ge wordt gezien. Goed. Waar was ik? Ik heb dit voorbereid. (*Ze neemt een schoolschrift uit de papieren zak. Ze bladert erin, vindt niet wat zij zoekt. Ineens*) Heb ik mezelf al voorgesteld? Ha. Goed. (*Terloops*) Mijn meisjesnaam is dus Diane Van Daele. Dat is mijn meisjesnaam. (*Plechtig*) Ik ben mevrouw Diane Venneman-Van Daele. Weduwe. Venneman. De naam zegt U niets? Zijn er mensen die Brussel kennen, de St. Michielsstraat? Ja, het is de Venneman van de Vennemans van de Immobiliën. Mijn man is de achterneef van de stichter van de zaak. (*Er komt geen reactie. Ze is daar een beetje kwaad om. Nog even zacht*) Venneman... (*Ineens hautain*) En ik ga U alvast vertellen: ik ben hier geïnterneerd, maar, (*Duidelijk articulerend*) ik ben niet ziek. (*Korte pauze*) Ik kom hier rap uit. (*Opnieuw korte pauze. Zeker van haar stuk*) Ik ben in correspondentie met de heer Six, dokter in de rechten, collega en goede vriend van mijn man zaliger... jarenlang een huisvriend van ons... hij haalt mij hier binnen de kortste tijd uit... Ik ben in correspondentie met hem. Sommigen zullen mij vragen waarom ik hier dan zit, als ik niet ziek ben. En sommigen onder de patiënten zullen mij vragen waarom er dan krantenkoppen over mij verschenen zijn in de trant van "Afgrijpselijke misdaad", "Onevenwichtige daad" enz... Ik stel hen een wedervraag: in welke kranten is zoiets verschenen? In goedkope snertblaadjes die werken met op sensatie beluste derderangs journalisten, die weten dat hun lezerspubliek een klotenpubliek is. (*Opnieuw geleidelijk aan meer in zichzelf dan tot het publiek*) Want, wat betekenen termen als "afgrijpselijk", "misdad"? Dat zijn interpretaties van een bepaalde daad die ik gesteld heb. Interpretaties. Meer niet. Ik geef U een - abstract - voorbeeld. Stel dat een vrouw die in haar eerbaarheid wordt aangevallen door een... ziekelijke man, die man weet (*Ze zoekt naar woorden*) neer te schieten... met een geweer dat toevallig boven haar bed hangt bijvoorbeeld. (*Pauze*) De man is dood. Is dit moord? Is dit

afgrijselijk? Ja, het vele bloed, dat is afgrijselijk, maar de... hoe heb ik dat besproken met dokter Delbecq... de motivering van de vrouw, namelijk het beschermen van haar eer, is dat afgrijselijk? Nee. De daad is gerechtvaardigd. U ziet... interpretatie. Dit was een abstract voorbeeld. *(Tot de patiënten)* Ja, als sommigen onder U me niet helemaal kunnen volgen, het is niet mijn schuld. Ik geloof niet dat ik mij te verward uitdruk. Ik let er op. Het is mij speciaal gevraagd door dokter Delbecq om mijn gedachten zo ordelijk mogelijk te uiten en om - als ik straks mijn levensloop zal vertellen - dit zo chronologisch mogelijk te doen. *(Ze lacht ineens)* Ik mag dit wel verklappen: terwijl hij mij dit vroeg, stopte hij me twee pilletjes in de handen, haha, in dit gesticht dat zo tegen pillengeneeskunde is, het zal wel een kalmeermiddel geweest zijn. Mij goed. Ik vertel het niet verder aan de inspecteur van Volksgezondheid. Ha! Het zal wel zijn om de chronologie ten goede te komen...

(Opnieuw verliest ze het contact met het publiek) Geboorte, kinderjaren, de klassieke misstappen in de jeugd, mijn cabaretperiode of hoe men het noemen wil, huwelijk, moederschap... *(Tot het publiek)* En een nummertje uit mijn cabarettijd, dat ga ik ook doen. Ge ziet... ik heb van alles mee. *(Ze wijst naar de kapstok)* Ik ben veel vergeten, de tekst... maar ik heb hem vrij gereconstrueerd. *(Bizar)* Wie doet wat hij kan, is... een eerlijk man. Vrouw in mijn geval. Haha. Ge ziet het wordt geen saaie boel. Lachen is toegelaten. Zo heb ik ook voorzien een paar gags, korte humoristische uitschieters... Die kan ik natuurlijk niet verklappen nu.

Waar was ik? Mijn geheugen... ik heb een goed geheugen, maar... *(Ze gaat naar de tafel, en heeft amper een blik in haar schrift geworpen, of ze komt naar voor)* Alvorens aan het chronologische gedeelte te beginnen, wou ik van deze gelegenheid gebruik maken om iets recht te zetten. Ik heb al gezegd dat ik niet ziek ben. Nu wil ik iets zeggen in verband met de bijnaam die ze mij hier geven. *(Korte pauze)* De Congohoer. De Congohoer. Zo noemen de dokters mij natuurlijk niet. Wel sommigen onder de patiënten. Vooral dat glibberige zeemzoete kliekje rond de blokfluitmadam. Ben ik ooit in mijn leven een hoer

geweest? Opnieuw termen, interpretaties. Neem U nu, blokfluitmadam, neem dat het vroeger op een dag, in Uw hoofd opkwam om... (*Ze zoekt naar woorden, kijkt rond, wijst naar haar bontjas*) bijvoorbeeld een bontjas af te pingelen aan Uw man, veronderstellend dat hij over voldoende van die ronde schijfjes beschikte, en dat ge hem daartoe eens speciaal verwende... in bed, als ge dat ooit gekund hebt... kan men dat van U een hoerenstreek noemen? Wie weet. In hoeverre haalt niet iedere vrouw dit soort hoerenstreken uit? In hoeverre heb ik dit gedaan in mijn levensloop. Het zijn vragen die ik op tijd en stond zal beantwoorden. Want ik weet hoe nieuwsgierig die zogenaamde deftige huisvrouwjes zijn naar de talenten van iemand zoals ik, (*Ze herstelt dit snel*) van iemand van wie zij veronderstellen, dat ze... in het leven gestaan heeft. U zult het allemaal vernemen... en nog veel belangrijker dingen. In mijn leven ben ik nog wat anders geweest dan... wat U veronderstelt. Ik ben ook (*Plechtig*) moeder geweest.

Ge kunt zeggen, moeder worden, daar is geen kunst aan. Wij zijn allemaal moeders. Ik zeg U, juist Uw manier van moeder worden is geen kunst. Twintig jaar, zaterdagavond, naar de dancing met het zoontje van de burens, een vluggertje in de fietsenstalling en waw (*Ze toont de contouren van een zwangere vrouw*), dan maar rap naar het stadhuis en floep, het kindje is er, men is moeder. (*Ze schudt het hoofd*) Banaal. Ik ben moeder geworden... uit vrije wil. Ik kon (*Ze herstelt dit snel, dit is traumatisch*)... wij konden - mijn man en ik - door omstandigheden geen kinderen krijgen. Dan heb ik een vreemd kind geadopteerd. Een kind met een vreemde huidskleur. Een mulat. Verlaten door de biologische moeder, een negerin, en door de biologische vader, een blanke. Van onbekende en ja, onwaardige ouders dus. Gevaren durven trotseren, opofferingen, dat moet men daar voor hebben. Een kind, een meisje uit Belgisch Congo. Zijn hier soms mensen, eh, gewezen koloniale? Nee? Want, met Congo - dat is nu Zaïre - daar heeft mijn levensverhaal veel mee te maken. Niet dat ik er ooit geweest ben, in Congo, maar ik ken het. Zoals ik maar weinig ziek geweest ben, toch heb ik veel dokters gekend... haha...